

Karol Potrzobowski

Projekt prawa o adwokaturze w ujęciu Komisji Legislacyjnej Ogólnopolskiego Zjazdu Adwokatów

---

Palestra 25/5(281), 9-17

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Na Zjeździe mówiono o socjalizmie, egalitaryzmie, demokracji, praworządności, sprawiedliwości, o obowiązkach i wolnościach obywatelskich, powinnościach państwa, o wypaczeniach i gwarancjach ich uniknięcia w przyszłości. Mówiono więc o państwie i prawie. Afirmowano ideę państwa socjalistycznego i demokratycznego, prawa zaś — równego, sprawiedliwego, humanitarnego i skutecznego. W tym względzie — mimo różnorodności postaw — Zjazd był wyrazem jedności. Dlatego dziś tę jedność powinniśmy zachować w imię celu, do którego zdążamy. Jest nim pełna samorządność.

Obecnie gotowy jest już projekt prawa o adwokaturze. Idea samorządności adwokackiej znalazła uznanie w uchwale programowej XII Kongresu Stronnictwa Demokratycznego. Jako organizacja partyjna powinniśmy temu projektowi — w sensie generalnej idei — udzielić zdecydowanego poparcia. Nie możemy go natomiast traktować jako tworu idealnego. Jak każdy projekt ustawy powinien on być poddany konsultacji. Nie żyjemy w próżni. Adwokatura jest służbą społeczną i model jej to nie tylko twór naszej adwokackiej wyobraźni o tym, kim chcielibyśmy być i jak się rządzić, ale również wyobrażenia o tych, którym mamy służyć, tj. społeczeństwu. Miejmy nadzieję, że nasze wyobrażenia będą tożsame z oczekiwaniami społecznymi. W tej tożsamości tkwić bowiem będzie nasza siła.

Nasz los zależy od postępów i rozwoju demokracji.

KAROL POTRZOBOWSKI

Projekt prawa o adwokaturze w ujęciu Komisji Legislacyjnej Ogólnopolskiego Zjazdu Adwokatów

I. Wstęp

Ogólnopolski Zjazd Adwokatów w uchwale z dnia 4 stycznia 1981 r. stwierdził, że przywrócenie pełnej samorządności i niezależności organów adwokatury wymaga pilnego opracowania projektu prawa o adwokaturze, i ustalił podstawowe założenia tego projektu.¹ Jednocześnie Zjazd powołał Komisję Legislacyjną do opracowania projektu szczegółowego.²

W wyniku odbycia szeregu posiedzeń Komisji wstępna wersja projektu została przyjęta w dniu 31 stycznia 1981 r. i rozesłana przez Prezydium NRA do wszystkich zespołów i rad adwokackich,³ a następnie przedyskutowano ją na posiedzeniu plenarnym NRA w dniach 21—22 lutego 1981 r. Uwagi zgłoszone przez środowisko adwokackie oraz stanowisko NRA zostały przeanalizowane na posiedzeniu Komisji Legislacyjnej w dniu 29 marca 1981 r. Wreszcie na odbytym w tym samym dniu posiedzeniu Naczelnej Rady Adwokackiej wspólnie z Komisją Legislacyjną przyjęto końcowy tekst projektu.⁴

¹ Pal. 1981, nr 3—4, s. 200—201.

² Przewodniczący Komisji — prezes NRA, poseł adw. dr Z. Czeszejko-Sochacki, zastępcy przewodniczącego — adw. dr hab. S. Dalka i adw. K. Potrzebowski. W skład Komisji weszli przedstawiciele wszystkich izb adwokackich oraz posłowie-adwokaci: adw. M. Budzianowska, adw. dr hab. G. Rejman, adw. H. Latecka i adw. F. Sadurski.

³ Informacja NRA nr 13/81.

⁴ Tekst ten został rozesłany przez Prezydium NRA w kwietniu 1981 r. do wszystkich rad i zespołów adwokackich.

Prawo o adwokaturze będzie stanowić akt prawny doniosły nie tylko dla środowiska adwokackiego. Ostateczny kształt ustawy, jaki zostanie jej nadany po dyskusji w komisjach sejmowych i na plenum Sejmu, może się, oczywiście, różnić od projektów opracowywanych przez samorząd adwokacki. W dążności do przywrócenia dawnego słusznego zwyczaju przedstawiania aktów ustawodawczych dotyczących adwokatury we wszystkich fazach procesu powstawania prawa,⁵ opracowanie niniejsze ma na celu omówienie podstawowych zasad reformy postulowanej przez Zjazd Adwokatów (a także omówienie stanowiska członków Komisji Legislacyjnej w razie powstania kontrowersji) — z pominięciem problematyki, która uległa zmianie jedynie w zakresie redakcji poszczególnych przepisów, zmierzającej do uściślenia pojęć.⁶ Nie zostaną tu także omówione te przepisy normujące ustroj adwokatury, które w porównaniu z obowiązującym obecnie stanem prawnym pozostały w swej istocie nie zmienione lub skorygowane w niewielkim tylko zakresie.

Na uwagę zasługuje już sam tytuł ustawy. Dotychczasowe akty (zarówno z okresu przedwojennego jak i powojennego) operowały pojęciem „ustroju adwokatury.” Obecnie sformułowanie „prawo o adwokaturze” jest znacznie szersze, gdyż obejmuje nie tylko problematykę ustrojową adwokatury i jej organów, ale prowadzi także do precyzowania roli adwokatury w państwie i społeczeństwie. Rolę tę art. 1 projektu określa w sposób następujący:

„Adwokatura powołana jest do świadczenia pomocy prawnej, współdziałania w tworzeniu i stosowaniu prawa oraz ochronie praw i wolności obywatelskich. Adwokatura, zorganizowana na zasadach samorządu zawodowego, jest w wykonywaniu swych zadań niezawisła i podlega tylko ustawom.”

Przepis ten ma charakter podstawowy, a wszystkie dalsze postanowienia projektu zmierzają do konsekwentnej realizacji przyjętych założeń.

II. Nadzór państwowy

Nałożenie na adwokaturę zadań nie tylko zawodowych, ale także ogólnych (współdziałanie w tworzeniu i stosowaniu prawa oraz w ochronie praw i wolności obywatelskich) pociąga za sobą usytuowanie nadzoru państwowego nad adwokaturą w Radzie Państwa, która już sprawuje nadzór nad Sądem Najwyższym i Prokuraturą Generalną. Zasada pełnej niezawisłości i samorządności adwokatury wymaga, aby nadzór miał jedynie charakter zwierzchni. Tak więc projekt eliminuje z uprawnień nadzorczych, istniejących w obowiązującej obecnie ustawie, wszelkie czynności typu zarządzającego, dysponującego i kierującego, jak np. określanie liczby zespołów, adwokatów i aplikantów oraz ich kierownego rozmieszczenia, zgłaszanie sprzeciwu co do wpisu na listę oraz rozpoznawanie odwołań od odmowy wpisu na listę i odmowy przyjęcia do zespołu, wyrażanie zgody na rozporządzanie funduszami samorządowymi, tymczasowe zawieszanie w czynnościach zawodowych, zatwierdzanie czynności rzecznika dyscyplinarnego, odwoływanie poszczególnych członków organów adwokatury itd.

⁵ W „Palestrze” z okresu przedwojennego omawiano szczegółowo kolejne projekty ustaw o adwokaturze z 1932 r. i 1938 r., stanowisko zajmowane przez samorząd adwokacki, przebieg dyskusji w Sejmie i w Senacie, zgłaszane poprawki itd.

⁶ Jak np. tajemnica zawodowa, immunitet adwokacki, ochrona prawokarna adwokata. W tej ostatniej kwestii obecne sformułowanie: „Adwokat występujący przed sądem korzysta z ochrony prawnej” zastąpiono sformułowaniem: „Adwokat przy wykonywaniu zawodu korzysta z ochrony prawnej”, co oczywiście rozszerza zakres ochrony.

Z istoty nadzoru zwierzchniego wynika konieczność podjęcia odpowiednich działań w razie naruszenia przez organa adwokatury porządku prawnego. Jeżeli uchwała organu adwokatury jest sprzeczna z prawem, Rada Państwa zwraca się o uchylenie uchwały do Sądu Najwyższego, który uchyla uchwałę i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania właściwemu organowi adwokatury z ustaleniem wytycznych co do sposobu jej załatwienia. Jeśli jednak Sąd Najwyższy nie dopatrzy się naruszenia prawa w konkretnie rozpoznawanej sprawie, to utrzymuje zaskarżoną uchwałę w mocy. Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w składzie trzech sędziów, wyznaczonych przez Kolegium Administracyjne SN, oraz dwóch adwokatów, wyznaczonych przez NRA.

Radzie Państwa przysługuje uprawnienie rozwiązania rady adwokackiej, która przez swoje działanie lub zaniechanie narusza prawo. Rozwiązanie następuje wówczas, gdy rada — po uprzednim podaniu jej do wiadomości rodzaju zarzucanych naruszeń — nie podejmie w ciągu miesiąca odpowiednich środków zaradczych. Czynności rozwiązanej rady będą przekazane wyznaczonym przez Naczelną Radę Adwokacką osobom spośród adwokatów, a nowe wybory odbędą się w ciągu trzech miesięcy od daty wydania decyzji o rozwiązaniu.

Rada Państwa może także zwrócić się do Naczelnej Rady Adwokackiej o podjęcie uchwały w określonej sprawie należącej do zakresu jej działalności.

III. Kadencja i wybory

Kadencja organów adwokatury trwa trzy lata. Wszystkie organa adwokatury wybierane są w głosowaniu tajnym przy możliwości zgłaszania nieograniczonej liczby kandydatów. Zgodnie ze stanowiskiem Zjazdu Adwokatów, prezes Naczelnej Rady Adwokackiej, dziekani okręgowych rad adwokackich, a także prezesi sądów dyscyplinarnych i przewodniczący komisji rewizyjnych są wybierani w oddzielnych głosowaniach przez Zjazd lub zgromadzenia izb adwokackich. Początkowo Naczelna Rada Adwokacka wyrażała pogląd, że powyższe stanowiska powinny być obsadzone w trybie dotychczasowym (uchwała z dnia 21—22 lutego 1981 r.), jednakże po ponownym przedyskutowaniu zagadnienia przyjęto na posiedzeniu w dniu 29 marca 1981 r. wersję zgodną z uchwałą Zjazdu.

Jeżeli w toku kadencji zostanie opróżnione stanowisko podlegające oddzielnemu wyborowi przez Zjazd Adwokatury lub przez zgromadzenie izby, czynności prezesa, dziekana lub przewodniczącego sprawuje z urzędu — do czasu przeprowadzenia ponownego wyboru — odpowiednio wiceprezes, wicedziekan lub zastępca przewodniczącego. Wiceprezesa NRA, pełniącego czasowo czynności prezesa, wyznacza Naczelna Rada Adwokacka. Jeżeli w skład okręgowej rady adwokackiej wchodzi dwóch wicedziekanów, rada ta wyznacza wicedziekana pełniącego czasowo czynności dziekana.

Zasada rotacji została zrealizowana przez przepis zakazujący zajmowania tego samego stanowiska dłużej niż przez dwie następujące po sobie kadencje w prezydiach okręgowych i naczelnich organów adwokatury. Zasada rotacji odnosi się także do kierownika zespołu adwokackiego, z tym jednak zastrzeżeniem, że w szczególnie uzasadnionych wypadkach zebranie zespołu może wybrać kierownika zespołu na następną kadencję. Sytuacja taka może mieć miejsce w szczególności w zespołach liczebnie niewielkich, w których obsadzenie stanowiska kierownika zespołu napotyka niejednokrotnie trudności.

Wybór kierownika zespołu i jego zastępcy należy do zebrania zespołu, przy czym rada adwokacka może zgłosić uzasadniony sprzeciw przeciwko wybranej osobie, zarządzając ponowne wybory w terminie miesięcznym. Sprzeciw dotyczący tego samego adwokata może być zgłoszony tylko jeden raz; jeśli więc zebranie zespołu wybierze ponownie tę samą osobę, to rada adwokacka nie może sprzeciwić się ponownemu wyborowi.

IV. Zespoły adwokackie

Zespół adwokacki może sprawować w całości lub w części obsługę prawną organów administracji państwowej, jednostek gospodarki społecznej, organizacji społecznych i innych osób prawnych. Członek zespołu może zajmować stanowisko pracownika nauki, a także stanowisko radcy prawnego w wymiarze nie większym niż połowa etatu.

Projekt przyznaje członkom zespołu prawo do otrzymywania z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zasiłku chorobowego, poczynając od pierwszego dnia niezdolności do pracy.

Nałożony został na Skarb Państwa obowiązek ponoszenia kosztów udzielonej z urzędu nie opłaconej pomocy prawnej na zasadach, które określi rozporządzenie wykonawcze.

Adwokat może wykonywać zawód w zespole do ukończenia 75 roku życia, chyba że wcześniej został uznany za trwale niezdolnego do wykonywania zawodu. O trwałej niezdolności orzeka rada adwokacka po zasięgnięciu opinii powołanych przez nią trzech biegłych. Uchwała zapada po wysłuchaniu adwokata i jego pełnomocnika, ustanowionego spośród adwokatów. Jeżeli adwokat nie ustanowił pełnomocnika, rada wyznacza pełnomocnika z urzędu.

Przepis określający górną granicę wieku został przyjęty przez Komisję Legislacyjną niewielką większością głosów (14 głosów za, 10 głosów przeciwko), przy czym dziewięciu członków Komisji złożyło zdania odrębne na piśmie.⁷ Szczegółowe przedstawienie argumentów powyższych członków Komisji nie jest możliwe ze względu na ograniczone rozmiary niniejszego opracowania. Ogólnie biorąc, reprezentowano pogląd, że prawo o adwokaturze w ogóle nie powinno zawierać przepisu eliminującego adwokata z możliwości wykonywania zawodu w zespole tylko z powodu osiągnięcia określonej granicy wieku, gdyż inne postanowienia projektu zawierają odpowiednie zabezpieczenie przed wykonywaniem zawodu przez adwokata niezdolnego do wypełniania swych obowiązków. Podnoszono także, że w żadnym akcie prawnym na świecie (poza węgierską ustawą o adwokaturze) ustawodawca nie wprowadził granicy wieku. Ustawa węgierska zresztą też nie określa ściśle górnej granicy wieku, ograniczając się do przepisu, że po nabyciu przez adwokata uprawnień do renty starczej dalsze wykonywanie zawodu wymaga zezwolenia władzy nadzorczej.

Trzech niżej wymienionych członków Komisji, którzy wypowiedzieli się w sposób zdecydowany przeciwko określeniu granicy wieku, zgłosili projekty rozwiązania alternatywnego na wypadek wprowadzenia tej granicy w ustawie. Adw. Potrzebowski (Izba warszawska) uważał, że w tym wypadku należałoby wprowa-

⁷ Byli to adw. adw.: Adamska-Kolupa (Izba siedlecka), Cengiel (Izba radomska), Eckersdorf (Izba łódzka), Grochowicz (Izba katowicka), Nikisch (Izba poznańska), Lebensztejn (Izba białostocka), Lis-Olszewski, Potrzebowski i Sadurski (Izba warszawska).

dzić wyjątek, jeżeli adwokat przedstawi orzeczenie biegłych o zdolności psychofizycznej do wykonywania zawodu adwokackiego, a zebranie zespołu w głosowaniu tajnym uzna dalsze członkostwo adwokata w zespole (po ukończeniu 75 roku życia za możliwe Adw. Jurkiewicz (Izba lubelska) i adw. Eckersdorf (Izba łódzka) postulowali, żeby adwokat po osiągnięciu granicy wieku mógł wykonywać zawód w ograniczonym rozmiarze.

V. Izby adwokackie

Projekt przewiduje możliwość tworzenia izb adwokackich obejmujących swym zasięgiem działania więcej niż jedno województwo, dlatego też wprowadza określenie „okręgowa rada adwokacka”. Ogólna liczba izb adwokackich nie może przekraczać dwudziestu czterech, może zaś ulegać zmniejszeniu, jeśli będą tego wymagały względy organizacyjnej.

W razie niewybrania do składu rady przedstawicieli wszystkich województw położonych w okręgu izby, do rady adwokackiej wchodzi z urzędu adwokat z danego województwa na zasadach określonych w regulaminie. Zgromadzenie izby stanowią wszyscy członkowie izby, została więc skasowana możliwość wyborów pośrednich przez delegatów. Nadzwyczajne zgromadzenie jest zwoływane nie tylko na żądanie organów adwokatury, ale także na żądanie jednej trzeciej adwokatów albo stu adwokatów z danej izby.

Prezes sądu dyscyplinarnego nie wchodzi z urzędu w skład rady, ma jednak prawo uczestniczenia w jej posiedzeniach. Prawo to przysługuje także przewodniczącemu komisji rewizyjnej. Należy zaznaczyć, że komisja rewizyjna — poza tradycyjnym obowiązkiem kontroli działalności finansowej i gospodarczej rady — sprawuje także kontrolę wykonywania przez radę adwokacką uchwał zgromadzenia izby.

VI. Naczelne organa adwokatury

1. Najwyższym organem adwokatury jest Krajowy Zjazd Adwokatury. Dokonuje on wyboru naczelnych organów adwokatury, rozpatruje i zatwierdza ich sprawozdania oraz udziela absolutorium, wytycza kierunki działania samorządu adwokackiego, uchwała najistotniejsze regulaminy (w sprawie wyborów, działalności okręgowych i naczelnych organów adwokatury oraz zespołów adwokackich, postępowania dyscyplinarnego) i wreszcie podejmuje inne uchwały, które uzna za celowe. Krajowy Zjazd Adwokatury odbywa się co trzy lata. Nadzwyczajny Zjazd może być zwołany na żądanie Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej, Wyższej Komisji Rewizyjnej, co najmniej 15 członków Naczelnej Rady Adwokackiej albo co najmniej jednej trzeciej okręgowych rad adwokackich.

Krajowy Zjazd Adwokatury stanowią delegaci wybrani na zgromadzeniach izb w stosunku jeden delegat na 30 członków izby (jednakże nie mniej niż ośmiu delegatów w każdej izbie) oraz dziekani okręgowych rad adwokackich. Członkowie naczelnych organów adwokatury nie wchodzi z urzędu w skład Zjazdu, mają jednak prawo i obowiązek uczestniczenia w jego obradach.

Przepis o zasadach wyboru delegatów wzbudził w Komisji Legislacyjnej istotne kontrowersje. Przyjęto go nieznaczną większością głosów (14 za, 11 przeciwko);

zostało zgłoszonych dziesięć zdań odrębnych na piśmie.⁸ Podnoszono, że przyjęty przez Komisję Legislacyjną projekt narusza podstawową zasadę demokratycznego prawa wyborczego, a mianowicie zasadę równości, w myśl której każdemu wyborcy przysługuje jeden głos, decydujący o wyniku wyborów w równym stopniu co głosy innych wyborców. Przyjęte rozwiązanie powoduje, że w niektórych izbach 90 wyborców wybiera 8 delegatów, a w innych izbach ta sama liczba 90 wyborców wybiera tylko 3 delegatów. Najmniejsza izba siedlecka (68 adwokatów) wybiera 8 delegatów, natomiast prawie czterokrotnie liczniejsza izba gdańska (259 adwokatów) wybiera także 8 delegatów. Przeciwnicy przyjętego przez Komisję Legislacyjną rozwiązania wypowiedzieli się za wyborem jednego delegata na 30 (lub 15) członków każdej izby, przy czym każda rozpoczęta liczba 30 (15) członków uprawnia również do wyboru delegata.

2. Naczelną Radę Adwokacką tworzą prezes NRA, dziekani okręgowych rad adwokackich oraz adwokaci wybrani przez Krajowy Zjazd Adwokatury w liczbie odpowiadającej liczbie dziekanów, nie więcej jednak niż ośmiu adwokatów z tej samej izby. Ograniczenie to, wprowadzone w ostatniej fazie prac Komisji, budzi moim zdaniem istotne zastrzeżenia. Liczba kandydatów zgłaszanych do NRA jest nieograniczona, może więc zdarzyć się, że z jednej izby zostanie zgłoszonych kilkunastu kandydatów i że wszyscy z nich zostaną wybrani ogromną większością głosów. W wyniku wspomnianego ograniczenia w skład NRA może wejść jedynie ośmiu adwokatów z tej izby, w miejsce zaś pozostałych elektów wejdą kandydaci, którzy otrzymali znacznie mniejszą liczbę głosów. W zależności od wyników konkretnego głosowania może powstać sytuacja, w której członkiem NRA zostanie adwokat, na którego głosowało bardzo niewiele delegatów, natomiast kandydat obdarzony zaufaniem ogółu adwokatury w ogóle nie będzie wybrany.

Organem wykonawczym Naczelnej Rady Adwokackiej jest Prezydium, które składa się z prezesa oraz z wybranych przez NRA z jej grona: dwóch wiceprezesów, sekretarza, skarbnika, rzecznika dyscyplinarnego, zastępcy sekretarza oraz dwóch członków Prezydium.

Do zakresu działania Naczelnej Rady Adwokackiej należy — poza już istniejącymi kompetencjami — określanie liczby okręgowych rad adwokackich i ich zasięgu terytorialnego, liczby adwokatów i aplikantów adwokackich w poszczególnych izbach, udzielanie opinii o projektach aktów prawodawczych i przedstawianie postulatów w zakresie tworzenia i stosowania prawa, wydawanie regulaminów dotyczących opłat za czynności zespołów, rachunkowości zespołów, stroju adwokatów podczas rozpraw oraz pieczęci organów adwokatury (regulaminy te są wydawane w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami). Naczelnej Radzie

⁸ Zgłosili je adwokaci wymienieni w przypisie 7 oraz adw. Dyka (Izba krakowska).

Zostały również zgłoszone przez członków Komisji Legislacyjnej jednostkowe zdania odrębne dotyczące następujących problemów:

a) adw. Lebensztejn uważał, że rotacja nie powinna być ograniczona do tego samego stanowiska, lecz w ogóle do udziału w danym organie adwokatury,

b) adw. Cengel wypowiedział się za skreśleniem prawa sprzeciwu rady w stosunku do wybranego kierownika zespołu, jako opierającego się na niedopuszczalnym domniemaniu,

c) adw. Eckersdorf uważał, że ograniczenie sprawowania funkcji przez przeszło dwie kadencje powinno dotyczyć wszystkich stanowisk w prezydiach, a nie tylko dotychczas zajmowanego; NRA powinna być w całości wybierana przez Zjazd, dziekani zaś nie powinni wchodzić z urzędu w skład NRA; podejmowanie uchwał przez Prezydium NRA w zakresie działalności NRA powinno być ograniczone koniecznością przedstawiania tych uchwał do zatwierdzenia na najbliższym posiedzeniu NRA; członkowie naczelnych organów adwokatury powinni wchodzić z urzędu w skład Krajowego Zjazdu Adwokatury — przy wstrzymaniu się od głosowania jedynie w sprawach dotyczących działalności NRA.

Adwokackiej przysługuje także z tytułu sprawowanego nadzoru prawo uchylania uchwał Prezydium NRA.

3. Wyższy Sąd Dyscyplinarny składa się z prezesa, dwudziestu trzech członków oraz trzech zastępców. Sąd wybiera ze swego grona jednego lub dwóch wiceprezesów oraz sześciu adwokatów przewidzianych do orzekania w składzie Sądu Najwyższego przy rozpoznawaniu rewizji nadzwyczajnych w sprawach dyscyplinarnych. Prezes Wyższego Sądu Dyscyplinarnego nie wchodzi w skład Prezydium NRA, ma jednak prawo uczestnictwa w posiedzeniach Naczelnej Rady Adwokackiej i jej Prezydium.

4. Wyższa Komisja Rewizyjna składa się z przewodniczącego, pięciu członków i dwóch zastępców. Komisja wybiera ze swego grona zastępcę przewodniczącego. Przewodniczący ma prawo uczestnictwa w posiedzeniach Naczelnej Rady Adwokackiej i jej Prezydium. Wyższa Komisja Rewizyjna, poza kontrolą działalności finansowej i gospodarczej NRA, sprawuje także kontrolę wykonywania uchwał Krajowego Zjazdu Adwokatury.

VII. Wpis na listę adwokatów i skreślenie z listy

Warunki wpisu na listę adwokatów pozostały w zasadzie niezmienione, tyle tylko że dotychczasowe ogólne pojęcie „rękojmi wykonywania zawodu” zostało zastąpione następującym sformułowaniem: „Na listę adwokatów może być wpisany ten, kto jest nieskazitelnego charakteru i swym dotychczasowym zachowaniem nie budzi zastrzeżeń co do prawidłowego wykonywania zawodu adwokata w przyszłości”. Projekt wprowadza zakaz wpisu na listę adwokatów po raz pierwszy w stosunku do osób, które nabyły uprawnienia emerytalne w innym zawodzie.

Byli sędziowie i prokuratorzy są zwolnieni od odbycia aplikacji i od złożenia egzaminu adwokackiego, jednakże nie mogą uzyskać w ciągu pięciu lat wpisu na listę adwokatów w okręgu tej izby, w której zajmowali swe stanowiska. Zakaz ten nie dotyczy sędziów Sądu Najwyższego.

Wymagań odbycia aplikacji adwokackiej nie stosuje się do osób, które, po ukończeniu wyższych studiów prawniczych, przez okres pięciu lat zajmowały stanowisko radcy prawnego w pełnym wymiarze. Osoby te składają egzamin adwokacki według zasad określonych przez Naczelną Radę Adwokacką.

Projekt skasował skreślenie administracyjne z listy adwokatów z powodu braku rękojmi do wykonywania zawodu, skazania lub karalności dyscyplinarnej (oczywiście z wyjątkiem wykonania orzeczenia dyscyplinarnego o wydaleniu z adwokatury lub wyroku orzekającego karę pozbawienia praw publicznych albo prawa wykonywania zawodu adwokackiego).

VIII. Aplikacja adwokacka

Aplikacja adwokacka trwa cztery lata, przy czym co najmniej przez okres roczny jest odbywana w sądach, prokuraturach i arbitrażu na podstawie skierowania rady adwokackiej. Aplikanci adwokaccy, którzy odbyli aplikację sądową lub prokuratorскую zakończoną złożeniem egzaminu, mogą uzyskać skrócenie okresu aplikacji do dwóch lat.

Institucja patronatu została podniesiona do rangi ustawowej. Egzamin adwokacki w razie niepomyślnego wyniku może być powtórzony tylko jeden raz.

Rada adwokacka może skreślić aplikanta adwokackiego z listy w toku pierwszych dwóch lat aplikacji, jeżeli stwierdzi jego nieprzydatność do wykonywania zawodu adwokata.

Aplikanci adwokaccy wpisani na listę w dacie wejścia w życie prawa o adwokaturze odbywają dwuletnią aplikację.

IX. Odpowiedzialność dyscyplinarna

Katalog kar dyscyplinarnych obejmuje: upomnienie, naganą, karę pieniężną (w rozmiarze od połowy miesięcznego zarobku do trzymiesięcznego zarobku), zawieszenie w czynnościach zawodowych na okres od trzech miesięcy do trzech lat, przeniesienie siedziby i wydalenie z adwokatury. Adwokat lub aplikant adwokacki, przeciwko któremu toczy się postępowanie dyscyplinarne albo karne, może być zawieszony w czynnościach zawodowych przez sąd dyscyplinarny, jeżeli istnieją ku temu szczególnie uzasadnione przesłanki. Jeśli okres tymczasowego zawieszenia trwa przeszło trzy miesiące, Wyższy Sąd Dyscyplinarny bada z urzędu zasadność zawieszenia.

W razie uniewinnienia lub umorzenia postępowania adwokatowi przysługuje w stosunku do izby adwokackiej roszczenie o utracony udział w dochodzie zespołu, jeżeli tymczasowe zawieszenie było nieuzasadnione. Zasada ta stosuje się odpowiednio do uniewinnienia lub umorzenia postępowania w wyniku rewizji nadzwyczajnej albo wznowienia postępowania. O roszczeniach orzeka sąd dyscyplinarny.

Sądy dyscyplinarne mają pełną swobodę wymierzenia kary, jaką uznają za słuszną w zależności od rodzaju i wagi przewinienia, z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy. W wypadku mniejszej wagi rzecznik dyscyplinarny lub sąd dyscyplinarny mogą umorzyć postępowanie dyscyplinarne.

Oskarżycielem w postępowaniu dyscyplinarnym jest rzecznik dyscyplinarny; prokurator nie bierze udziału w postępowaniu.

Rewizję nadzwyczajną od prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego rozpoznaje Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów i dwóch adwokatów — członków Wyższego Sądu Dyscyplinarnego. Prawo wniesienia rewizji nadzwyczajnej przysługuje Naczelnej Radzie Adwokackiej i Prokuratorowi Generalnemu.

Kara nagany oraz kara pieniężna pociągają za sobą utratę prawa wybieralności do organów adwokatury na okres trzech lat, a kara zawieszenia w czynnościach zawodowych oraz kara przeniesienia siedziby — na okres sześciu lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia. Kara wydalenia z adwokatury pociąga za sobą skreślenie z listy adwokatów bez prawa ponownego wpisu.

Zatarcie skazania następuje z urzędu po upływie trzech lat (w razie upomnienia, nagany lub kary pieniężnej) albo sześciu lat (w razie kary zawieszenia w czynnościach zawodowych lub przeniesienia siedziby). Kara wydalenia z adwokatury nie ulega zatarciu.

Przedawnienie ścigania następuje po upływie trzech lat od chwili popełnienia przewinienia, a sześciu miesięcy, jeśli przewinienie polega na nadużyciu wolności słowa lub pisma. Okres przedawnienia karania dyscyplinarnego wynosi odpowiednio pięć lat lub trzy lata.

W tzw. postępowaniu uproszczonym dziekan rady może orzec wyłącznie karę upomnienia. Od tego orzeczenia przysługuje odwołanie do sądu dyscyplinarnego jako drugiej instancji.

X. Przepisy przejściowe

Wybory do organów okręgowych izb adwokackich odbędą się w ciągu trzech miesięcy od daty wejścia w życie prawa o adwokaturze, a wybory naczelnych organów adwokatury w ciągu miesiąca od daty przeprowadzenia wyborów we wszystkich izbach adwokackich.

Od Redakcji. Omawiany projekt został wniesiony z inicjatywy poselskiej pod obrady Sejmu w maju br. W tezie 35 założeń programowych na IX Nadzwyczajny Zjazd PZPR zostało zamieszczone następujące sformułowanie:

„Ważną gwarancją obrony praw obywatelskich stanowi adwokatura, której znaczenie w systemie wymiaru sprawiedliwości powinna umocnić nowa ustawa, poszerzająca zakres samorządności w jej działaniu.”

Sprostowanie

W numerze 3—4 „Palestra” z br. zostały stwierdzone do tychczas następujące błędy:

- 1) na str. 165 przemówienie adw. Lisa-Olszewskiego **powinno zawierać tylko cztery wiersze**; między ostatnim wierszem tego przemówienia a następnym z kolei (zaczynającym się od słów: „Proszę Szanownych...”) **należy wstawić** następujący tekst: „Adw. M. Frelich (Katowice)”; tekst w wierszu 23 od dołu, a mianowicie wyrazy: „Adw. K. Stach (Katowice), **należy wykreślić**. Wynika stąd, że pogmatwane nieco w druku przemówienie przypisane adw. K. Stachowi (jego przemówienie — patrz str. 171—174) zostało wygłoszone przez adw. M. Frelicha z Katowic;
- 2) na str. 200 w wierszu 10 od dołu zamiast wyrazów „po ukończeniu” **powinno być** „do ukończenia”;
- 3) na str. 216 pod nrem 43, zamiast nazwiska mówcy „K. Stach” **powinno być** „M. Frelich”.